

MEZINÁRODNÍ TRESTNÍ SOUD

KATEŘINA PŘEPECHALOVÁ

Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, Česká republika

Abstract in original language

Článek se zabývá historií a vznikem Mezinárodního trestního soudu, jeho působností a pravomocí. Blíže rozeberu definici zločinu genocidy, zločinů proti lidskosti, válečných zločinů a agrese. Přiblížím i samotné řízení před soudem. Více se budu věnovat i prvním zajímavým případům z rozhodovací praxe soudců Mezinárodního trestního soudu.

Key words in original language

Mezinárodní trestní soud; jurisdikce; genocida; zločiny proti lidskosti; válečné zločiny; agrese.

Abstract

The article deals with the history and emergence of the International Criminal Court, its competence and powers. Closer look at the definition of genocide, crimes against humanity, war crimes and aggression. I will also devote criminal proceedings before a court. I will pay more interest as the first court cases from the practice of judges of the International Criminal Court.

Key words

International Criminal Court; jurisdiction; genocide; crimes against humanity; war crimes; aggression.

1. MEZINÁRODNÍ TRESTNÍ SOUD (INTERNATIONAL CRIMINAL COURT, „ICC“)

1.1 HISTORIE A VZNIK

Snahy o trestání zločinů proti mezinárodnímu trestnímu právu a ustanovení mezinárodního trestního soudu mají poměrně dlouhou historii. V uplynulých dvaceti letech byly ustanoveny Radou bezpečnosti dva ad hoc tribunály: Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu (ICTR) S mezinárodním trestním soudem již počítal článek VI Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia z roku 1948 a článek 5 Mezinárodní úmluvy o potlačení a trestání zločinu apartheidu z roku 1973, avšak ani v jednom případě ke zřízení takového soudu nedošlo.

Hlavní kodifikační orgán OSN, Komise pro mezinárodní právo, byl opakovaně vyzván v rezolucích Valného shromáždění 45/41 (28.11.1990) a 46/54 (9.12.1991), aby se v rámci své práce na návrhu Kodexu zločinů proti míru a bezpečnosti lidstva zabýval též dalším rozborem otázek mezinárodní

trestní jurisdikce, včetně návrhů na zřízení mezinárodního trestního soudu. V lednu 1997 Valné shromáždění rozhodlo o svolání Diplomatické konference zplnomocněných zástupců ke zřízení Mezinárodního trestního soudu, které se konala v sídle FAO v Římě od 15.6. do 17.7.1998.¹ Poslední den byl přijat Římský statut mezinárodního trestního soudu. Pro hlasovalo 120 států, 21 se zdrželo hlasování a 7 jich bylo proti.² Přestože v souladu s čl. 120 Statutu bylo ke vstupu v platnost třeba alespoň 60 ratifikací, proběhly první ratifikační procesy relativně rychle a dne 1. 7. 2002 pak vstoupil Římský statut Mezinárodního trestního soud v platnost.³

Jako způsob ustanovení soudu nebyla zvolena rezoluce Rady bezpečnosti OSN, nýbrž otevřená multilaterální mezinárodní smlouva Římský statut Mezinárodního trestního soudu (dále již jen jako Statut).

Římský statut zřizuje Mezinárodní trestní soud (dále jen ICC) jako stálou instituci, která je nadána jurisdikcí nad osobami, které se dopustí nejzávažnějších zločinů, kterými je dotčeno mezinárodní společenství jako celek a jež jsou uvedeny ve Statutu, přičemž jeho jurisdikce je komplementární vůči národním trestním jurisdikcím. Soud má sídlo v Haagu, v případě potřeby ale může zasedat i mimo území Nizozemí.⁴

Je však stále nutné mít na paměti, že ICC zůstává soudem poslední instancce. Přichází na řadu teprve tehdy, když národní soudy jsou nefunkční, nebo se nemohou či nechtějí případem zabývat. V březnu se stal Bangladéš v pořadí 111. smluvní stranou Římského statutu a dalších 37 zemí již připojilo svůj podpis, ale zatím statut neratifikovalo. K soudu se ale zatím nepřipojily některé z největších a nejmocnějších států světa jako je USA či Rusko, které však veškeré dění okolo ICC s napětím sledují.

Česká republika, která se stala smluvní stranou Římského statutu dne 1. října 2009, se poprvé aktivně zapojila svoji účastí na osmém Shromáždění smluvních stran ICC, které se konalo ve dnech 18.-26.11.2009 v Haagu.⁵

1 ŠTURMA, P.: Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Praha: Karolinum, 2002, s.309

2 ŠTURMA, P. Historie a charakter mezinárodního trestního soudu. In Sborník z konference „Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu“, Praha: C. H. Beck, 2006, s. 9 - 12.

3 SCHABAS, W.: An Introduction to the International Criminal Court. Cambridge University Press, 4.vydání, rok 2010, st. 548

4 ŠTURMA, P.: Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Praha: Karolinum, 2002, s.309

5 MAJERČIK, L.: Mezinárodní trestní soudnictví. v Bulletinu Centra pro lidská práva a demokratizaci, vydáno Mezinárodním politologickým ústavem Masarykovy Univerzity, č.1 prosinec 2009, strana 4

1.2 PŮSOBNOST A PRAVOMOC ICC

V rámci úpravy příslušnosti ICC pak jeho Statut taxativně vyjmenovává a dále konkretizuje jednotlivé zločiny, které pod jeho jurisdikci spadají a také upravuje časovou, územní a osobní příslušnost soudu. Následně Statut upravuje obecné zásady jako zásada *ne bis in idem*, *nullum crimen sine lege*, *nulla poena sine lege*, *in dubio pro reo*, zákaz retroaktivity a zákaz použití analogie v neprospěch obviněného a individuální trestní odpovědnost. Zločiny spadající do jurisdikce Soudu jsou nepromlčitelné a subjektivní stránka je obecně stanovena tak, že jednání pachatele musí být úmyslné a vědomé. Smluvní strany Statutu se zavazují, že budou poskytovat plnou součinnost při vyšetřování a stíhání zločinů spadajících do jurisdikce Soudu. Soud může rovněž vyzvat stát, který není smluvní stranou Statutu, aby poskytl pomoc na základě *ad hoc* ujednání. Trest odnětí svobody bude vykonán ve státě určeném Soudem ze seznamu států, které Soud uvědomily o své ochotě přijímat odsouzené. Výdaje Soudu a Shromáždění smluvních stran, včetně jeho Výboru a podřízených orgánů, jsou hrazeny z prostředků Soudu. Ty jsou tvořeny z vyměřených příspěvků smluvních stran a prostředků poskytnutých OSN.⁶

Jurisdikce Soudu je omezena na nejzávažnější zločiny, kterými je dotčeno mezinárodní společenství jako celek. Skutkové podstaty těchto zločinů Statut v rámci úpravy své věcné působnosti taxativně definuje genocidu, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a akt agrese.

Relativně nejsnadnější bylo zařazení zločinů genocidy v článku 6, jehož definice byla převzata z čl. II Úmluvy o zabránění a trestání zločinů genocidia z roku 1948. Pro účely tohoto Statutu se „genocidou“ rozumí kterýkoli z níže uvedených skutků, spáchaných s úmyslem zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu jako takovou. To znamená, že pachatel musí mít úmysl zničit úplně nebo alespoň částečně jednu ze čtyř chráněných skupin.

Složitějším úkolem se však ukázaly být definice dalších zločinů. Článek 7 Statutu Mezinárodního trestního tribunálu obsahuje vymezení „zločinů proti lidskosti.“ Tento zločin může být spáchan i bez souvislosti s ozbrojeným konfliktem, ale kterýkoli z uvedených činů musí být spáchan jako součást rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu, při vědomí existence takového útoku. To znamená, že zločinem proti lidskosti nejsou izolované činy jednotlivců, ale určitý složený akt.⁷ V tomto Statutu je také poprvé obsaženo ucelené a dostatečně přesné vymezení činů, které představují zločin proti lidskosti. Jedná se

6 SCHABAS, W.: *An Introduction to the International Criminal Court*. Cambridge University Press, 4.vydání, rok 2010, st. 548

7 ŠTURMA, P. *Definice zločinů a další hmotněprávní aspekty v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu*. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 2, s. 44 – 45.

například o vraždu, vyhlazování, zotročování, deportaci nebo násilný přesun obyvatelstva, zbavení svobody při porušení základních pravidel mezinárodního práva, mučení, znásilnění, sexuální otroctví, nucenou prostituci, nucené těhotenství a sterilizaci a mnoho dalších.⁸

Další kategorii chování, na kterou se vztahuje příslušnost Soudu, jsou válečné zločiny, zejména pokud jsou páčány jako součást plánu či politiky nebo jsou páčány v širokém měřítku. Jde o nejkompexnější shrnutí současného obyčejového mezinárodního práva válečného a v převážné většině je i výčtem kogentních pravidel v této oblasti. Zároveň Statut kvalifikoval porušování humanitárních pravidel v rámci vnitřního ozbrojeného konfliktu jako mezinárodně postižitelný válečný zločin.⁹

Jako nejproblematictější se jevila definice „zločinu agrese“, neboť v samotném Statutu v článku 5 je příslušnost Soudu vůči tomuto zločinu omezena do doby, kdy revizní konference přijme definici tohoto zločinu. Komise pro mezinárodní právo sice zařadila zločin agrese do svého návrhu Statutu, ale nepokusila se vypracovat použitelnou definici toho zločinu, protože již v Přípravném výboru se ukázaly hluboké rozpory mezi delegacemi a bylo jasné, že zatím nejsme schopni vytvořit jednu definici tohoto zločinu, která by vyhovovala všem.¹⁰

V počáteční etapě prací na návrhu Statutu, zejm. v rámci Komise pro mezinárodní právo, patřilo mezi velmi diskutované otázky zařazení některých dalších, tzv. smluvních zločinů. Šlo o různorodé skutkové podstaty, jimž je společné to, na rozdíl od klíčových zločinů podle mezinárodního práva, které vycházejí z obyčejového mezinárodního práva, že nemají oporu v mezinárodním obyčejí a do mezinárodního práva se dostaly pouze na základě smluv. Navíc ne všechny příslušné úmluvy dosáhly dostatečného stupně přijetí ze strany států.¹¹

Postupem času však v rámci Přípravného výboru převládl názor většiny států, aby věcná příslušnost ICC byla omezena na „tvrdé jádro“ zločinů podle mezinárodního práva, které odpovídá čtyřem kategoriím zločinů, jež se nakonec objevily v čl. 5 odst. 1 Statutu ICC.

8 Rome statute of the International Criminal Court z ŠTURMA, P. Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Praha: Karolinum, 2002, s.309

9 ŠTURMA, P.: *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002, s.309

10 KLANDUCH, P.: *Medzinárodný trestný súd a Organizácia Spojených národov* ve Sborníku z mezinárodní konference „Mezinárodní trestný súd na začátku 21.storočia“ v Bratislavě, vydala Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri Slovanskej akademii vied, počet stran 108, Bratislava 2007

11 ŠTURMA, P.: *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002, s.309

Co se týče pachatele, jurisdikce Soudu se nevztahuje na mladistvé, tedy osoby, jež byly době spáchání činu mladší 18 let, článek 26 Statutu. Na rozdíl od věku nemá žádný význam oficiální postavení osoby. Skutečnost, že někdo byl či je hlavou státu nebo vlády, členem vlády, parlamentu nebo vládním úředníkem, ho v žádném případě nezbavuje trestní odpovědnosti podle Statutu, ani není sama o sobě důvodem pro snížení trestu.¹² Cílem mezinárodního práva ovšem není postihnout jen přímé vykonavatele zločinů operující na nejnižší úrovni, ale především vůdce a organizátory takových zločinů, a také nadřízené, kteří odpovídají za své podřízené, protože mohli zabránit a nezabránili jim ve spáchání některého ze zločinů.¹³

1.3 STRUKTURA ICC

Mezinárodní trestní soud se skládá ze čtyř orgánů, jimiž jsou předsednictvo a tři oddělení či úseky (odvolací, soudní a vyšetřovací úsek), úřad prokurátora a soudní kancelář.¹⁴ V souladu s čl. 36 odst. 1 má mít soud v základním obsazení minimálně 18 soudců, pracujících na plný úvazek. Musí se jednat o osoby vysoké morální úrovně, nestranné a bezúhonné, kvalifikované k výkonu nejvyšších soudních funkcí ve své zemi. Každý kandidát musí kromě toho splňovat jednu ze dvou kvalifikací. A to být buď uznávaným odborníkem v oblasti trestního práva hmotného a procesního a mít odpovídající zkušenost v některé z právních profesí, související s trestním řízením, nebo být uznávaným odborníkem v příslušných oblastech mezinárodního práva s právní praxí v oblastech souvisejících s činností Soudu.¹⁵

Mezi soudci nemůže být více než jeden občan téhož státu a při jejich výběru se bere ohled na spravedlivé zastoupení hlavních světových právních systémů, geografických oblastí a zastoupení mužů i žen. Soudci jsou voleni na funkční období devíti let, kdy se předpokládá obměna jedné třetiny soudců vždy po třech letech s nemožností znovuzvolení týchž osob.¹⁶

Úřad prokurátora je nezávislý a oddělený orgán Soudu, který odpovídá za přijímání oznámení a podložených informací o zločinech spadajících do jurisdikce ICC, jejich prověření a vedení vyšetřování a stíhání před Soudem.¹⁷ Pro prokurátora a jeho zástupce platí v zásadě stejná kritéria jako

12 ŠTURMA, P. Procesní aspekty v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 4, s. 98.

13 odpovědnosti vojenských velitelů, o čemž lze první stopy nalézt již v čl. 43 Řádu války pozemní připojeného k Haagské úmluvě č. IV (1907) a v čl. 19 Haagské úmluvy č. X (1907), týkající se námořní války

14 článek 34 Statutu ICC

15 článek 36 Statutu ICC

16 ŠTURMA, P.: *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002, s.309

17 článek 42 Statutu ICC

pro volbu soudců. Mohou být zvoleni pouze na jedno funkční období v délce 9 let.

Dalším orgánem ICC je Kancelář, která odpovídá za tu stránku správy a služeb Soudu, která se netýká přímo jeho soudních funkcí. Kancelář soudu vede tajemník, který je hlavním správním úředníkem Soudu. On i jeho zástupce jsou voleni na doporučení Shromáždění smluvních stran absolutní většinou soudců v tajném hlasování na pět let. Součástí Kanceláře ICC musí být tajemníkem zřízený útvar pro služby obětem a svědkům, který bude zajišťovat ochranná a bezpečnostní opatření, poradenskou činnost a pomoc pro svědky, oběti, které se dostaví k Soudu a jiné osoby, ohrožené z důvodu své svědecké výpovědi.¹⁸

Soudci, prokurátor a jeho zástupci i tajemník požívají při výkonu služebních úkolů stejných výsad a imunit, jaké jsou udělovány vedoucím diplomatických misí, a po skončení funkčního období se na ně vztahuje imunita vůči právním řízením v souvislosti s jejich výroky nebo jednáním při výkonu funkcí. Úředními jazyky Soudu je arabština, čínština, angličtina, francouzština, ruština a španělština a pracovní jazyky angličtina a francouzština.¹⁹

Soud má mezinárodněprávní subjektivitu v rozsahu nutném ke splnění jeho cílů a funkcí. Soud není přímo součástí OSN, nýbrž samostatnou mezinárodní institucí, která své vztahy upravuje jednak dohodou s OSN, jednak dohodou o sídle s hostitelským státem.

Pokud jde o financování ICC, tak zdroje z rozpočtu OSN podléhají schválení Valným shromážděním a měly by se vztahovat zejména na výdaje související s případy, které Soudu předala k řešení Rada bezpečnosti. Vedle toho může Soud využívat dobrovolných příspěvků od vlád, mezinárodních organizací, jednotlivců a dalších dárců.²⁰

1.4 ZAJÍMAVÉ PŘÍPADY A ZAJÍMAVOSTI ICC

ICC dosud zahájil pět případů vyšetřování, dva soudní případy již probíhají a další má začít v červenci. Jedná se o porušování mezinárodního práva v

18 SCHABAS, W.: An Introduction to the International Criminal Court. Cambridge University Press, 4.vydání, rok 2010, st. 548

19 Statut ICC

20 ŠTURMA, P.: Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Praha: Karolinum, 2002, s.309

Súdánu, Středoafričké republice, Ugandě a Demokratické republice Kongo.²¹

První případ ICC ve kterém je Thomas Lubanga obžalovaným z válečných zločinů v Demokratické republice Kongo začal 26. ledna 2009. Lubanga se zodpovídá z válečného zločinu rekrutování dětí mladších patnácti let a jejich užívání k tomu, aby se aktivně podílely na bojových akcích během zdejší občanské války.

Velmi vážná je v současné době i situace na území Sudánu v provincii Dárfúr. Dne 31. března 2005 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci č. 1593 (2005), kterou požádala prokurátora ICC o vyšetření zločinů spáchaných v rámci konfliktu na tomto území. Jde o první případ, který Rada bezpečnosti OSN předala ICC.²² V Dárfúru se bojuje od začátku roku 2003, kdy Súdánské osvobozené hnutí a Hnutí pro spravedlnost a rovnost žádali stažení armádních sil z území Dárfúru.

Mezinárodní komise se však přiklonila k názoru, že na území Dárfúru zřejmě nedošlo ke spáchání genocidy a to i přes masové vyvražďování místních obyvatel. Zřejmě zde neexistoval úmysl zcela vyvraždit určitou skupinu osob, vymezenou na základě rasy, etnického původu, národnostního původu nebo náboženství.²³

Ovšem ani absence genocidy nic nemění na vážnosti zločinů proti lidskosti a válečných zločinů, které byly na území Dárfúru prokazatelně spáchány a které by měly být předmětem dalšího šetření ICC. Dne 2.5.2007 vydal ICC zatýkácí rozkaz na bývalého ministra vnitra pana Ahmada Harunaa na velitele milicí Džanzavid pana Aliho Kushayba. Předsoudní senát ICC dospěl k závěru, že Ahmad Harun z pozice ministra vnitra věděl o zločinech proti civilnímu obyvatelstvu na území Dárfúru a o praktikách Janjaweedu a že osobně nabádal k páchání takových zločinů proti civilnímu obyvatelstvu. Stejně tak dospěl předsoudní senát k závěru, že Ali Kushayb velel milicím, které spáchaly zločiny proti civilnímu obyvatelstvu a osobně se zúčastnil některých ozbrojených akcí. V březnu loňského roku vydal vyšetřovací senát ICC zatykač na súdánského prezidenta Al Bashíra. Ten se měl dopustit zločinů proti lidskosti, válečných zločinů a genocidy. Soud však nakonec dospěl k názoru, že nebylo nadě vší pochybnost prokázáno, že by Bashir měl v úmyslu genocidu spáchat. Jedná se první zatykač na hlavu státu, který ICC vydal, i když možný pocit uspokojení kazí fakt, že Bashir je

21 ŠTURMA, P. Historie a charakter mezinárodního trestního soudu. In Sborník z konference „Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu“, Praha: C. H. Beck, 2006, s. 9 - 12.

22 Idem

23 ŠTURMA, P. Historie a charakter mezinárodního trestního soudu. In Sborník z konference „Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu“, Praha: C. H. Beck, 2006, s. 9 - 12.

stále na svobodě a chystá se kandidovat v nadcházejících prezidentských volbách.²⁴

1.5 PŘIPRAVOVANÁ REVIZNÍ KONFERENCE V KAMPALÉ

Od 30. května do 11. června 2010 se bude konat Revizní konference v Kampalé v Ugandě, kde členské státy dostanou možnost posoudit rozvoj ICC. Nejdůležitější otázkou, která se zde bude projednávat bude definice agrese, zločinu spadajícího do jurisdikce ICC. Této konference se jako pozorovatelé zúčastní i zástupci Spojených států Amerických a očekává se bouřlivá diskuze ohledně role Rady bezpečnosti OSN při rozhodování o spáchání agrese.²⁵

V současné době ICC nemůže vykonávat svoji pravomoc nad zločinem agrese dokud členské státy nepřijmou ustanovení „definující zločin a stanovující podmínky, podle kterých soud má vykonávat soudní pravomoc s ohledem na tento zločin.“²⁶ Nehledě na své postavení v poválečném souboru mezinárodních zločinů byla agrese mezi klíčovými spornými body již na Římské konferenci v roce 1998 a účastníci této konference nebyli schopni se dohodnout na definici nebo spouštěcím mechanismu, který by uvedl do pohybu pravomoc ICC. Zatím co se podařilo dohodnout na definici agrese na spouštěcím mechanismu a postavení Rady bezpečnosti stále visí otázky. Navržená definice stanoví skutečnou právní definici zločinu agrese jako:

Plánování, příprava, zahájení nebo provedení činu agrese (osobou, která je v postavení, kdy může efektivně využívat své moci, nebo přímou politickou či vojenskou činností státu), který svým charakterem, vážností a rozsahem představuje zjevné porušení Charty OSN.²⁷

Mnohem vážnější problém než samotné definice agrese je soudní pravomoc nad tímto zločinem. Státy a nevládní organizace se všeobecně shodují, že soud by mohl vykonávat soudní pravomoc tam, kde už Rada bezpečnosti stanovila čin agrese (za předpokladu uspokojení všech dalších znaků

24 MAJERČÍK, L.: *Mezinárodní trestní soudnictví*. v Bulletinu Centra pro lidská práva a demokratizaci, vydáno Mezinárodním politologickým ústavem Masarykovy Univerzity, číslo 4, březen 2010, strana 7

25 David Kaye: První konference mezinárodního trestního soudu na zhodnocení Římského zákona dostupné na <http://ilreports.blogspot.com/2010/05/kaye-first-review-conference-of-rome.html>

26 Římský zákon o Mezinárodního trestního soudu, čl. 5 odst.2

27 Návrh na doplnění zákona Liechtensteinem, dok. OSN (U.N. Doc.C.N.727.2009.TREATIES-7 (29.10.2009), dostupné na <http://www.adh-geneva.ch/RULAC/news/LiechtensteinCN727EN.pdf>

požadovaných pro soudní pravomoc). Rozcházejí se v tom, zdali by takové rozhodnutí mělo být požadováno před tím, než soudní dvůr může otevřít vyšetřování, jak si stálí členové Rady bezpečnosti přejí. Hodnotící konference musí určit, zdali je požadováno spuštění ze strany Rady bezpečnosti či by mohl jiný mechanismus-tak jako nezávislý nátlak žalobců nebo doporučení Valného shromáždění OSN-umožnit zahájení vyšetřování.²⁸

Americký velvyslanec pro otázky válečných zločinů Stehen J. Rapp řekl v říjnu v Haagu ASP, že „naším pohledem je a zůstává, že... soudní pravomoc by měla následovat rozhodnutí Rady bezpečnosti, že došlo k agresi.“²⁹ Právní poradce americké vlády Herold Koh rozšířil toto stanovisko v březnu, když oznámil, že Obamova administrativa dává silně přednost podmínce spuštění ze strany Rady bezpečnosti a pochybuje o slučitelnosti definice s mezinárodním zvykovým právem.³⁰

1.6 VÝSLEDKY REVIZNÍ KONFERENCE V KAMPALE

Dne 11. června 2010 byla ukončena dvoutýdenní revizní konference Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, která se konala v ugandské Kampale. Konference se účastnilo více jak 4 600 delegátů z více jak 90 států světa, včetně nesmluvních stan Římského statutu. Tříčlenná delegace ČR byla vedena JUDr. Margitou Fuchsovou, velvyslankyní ČR v Keňské republice.

Římský statut byl nakonec změněn ve třech důležitých bodech. Jednak byla rozšířena skutková podstata válečných zločinů (čl. 8) spáchaných mimo mezinárodní ozbrojený konflikt tak, že budou zahrnovat i zákaz použití jedů, plynů a zplošťujících a rozšiřujících střel a došlo ke sladění úpravy s válečnými zločiny spáchanými za mezinárodního ozbrojeného konfliktu.

Nepodařilo se však prosadit smazání článku 124 Římského statutu, který umožňuje státům při ratifikaci odložit jurisdikci ICC nad válečnými zločiny o sedm let.

28 David Kaye: První konference mezinárodního trestního soudu na zhodnocení Římského zákona dostupné na <http://ilreports.blogspot.com/2010/05/kaye-first-review-conference-of-rome.html>

29 Stehen J. Rapp, velvyslanec pro otázky válečných zločinů, prohlášení pro shromáždění členských států (19.10.2009), dostupné na <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/aspdocs/ASP8/Statemnts/ICC-ASP-ASP8-GenDeba-USA-ENG.pdf>.

30 Podívejte se Herolda Koha, právního poradce americké vlády, stanovisko týkající se zločinu agrese v pokračujícím 8.zasedání Shromáždění členských států Mezinárodního trestního soudu (23.3.2010) dostupné na <http://usun.state.gov/briefing/statements/2010/139000.htm>, a Harold H. Koh, Obamova administrativa a mezinárodní právo, projev na výročním zasedání americké společnosti (25.3.2010) dostupné na <http://www.state.gov/s/l/releases/remarks/139119.htm>

K nejočekávanějším rozhodnutím patřilo přijetí definice zločinu agrese. Jak již bylo zmíněno výše, nejproblematictější nebyla samotná definice tohoto činu jako stanovení podmínek za jakých bude ICC moci tento zločin stíhat a od kdy.

Přestože byl zvolený poměrně složitý spouštěcí mechanismus vyšetřování, je i tento kompromis překvapivý. Podat podnět na vyšetřování bude moci standartně vyšetřovacímu senátu prokurátor, smluvní strany Římského statutu i Rada bezpečnosti. Oproti jiným skutkovým podstatám, ale může Rada bezpečnosti za situace kdy podnět podají smluvní strany nebo prokurátor, do šest měsíců vystoupit proti pokračování vyšetřování. Byť tento prvek vnáší do celé záležitosti politikum, je to stále méně politizovaná varianta oproti jiným navrhovaným možnostem s větší rolí Rady bezpečnosti.

Ač je tento pokrok ve vývoji velmi důležitý a pro velký počet smluvních stran s rozdílnými návrhy a požadavky možná i trošku překvapivý, nebylo dosaženo zcela jasných vítězství. Zločin agrese bude možné vztáhnout jen na země, které s tím vyjádří předem souhlas, ne dřív než 30 zemí ratifikuje tuto změnu statutu a ne dříve než za sedm let.³¹

Literature:

- MAJERČIK, L.: Mezinárodní trestní soudnictví. v Bulletinu Centra pro lidská práva a demokratizaci, vydáno Mezinárodním politologickým ústavem Masarykovy Univerzity, č.1 prosinec 2009, strana 4; číslo 4, březen 2010, strana 7 a připravované číslo 6, 2010
- KAYE, D.: První konference mezinárodního trestního soudu na zhodnocení Římského zákona dostupné na <http://ilreports.blogspot.com/2010/05/kaye-first-review-conference-of-rome.html>
- KLANDUCH, P.: Medzinárodný trestný súd a Organizácia Spojených národov ve Sborníku z mezinárodní konference „Mezidnárodný trestný súd na začátku 21.storočia“ v Bratislavě, vydala Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri Slovanskej akademii vied, počet stran 108, Bratislava 2007

31 MAJERČIK, L.: Mezinárodní trestní soudnictví. v Bulletinu Centra pro lidská práva a demokratizaci, vydáno Mezinárodním politologickým ústavem Masarykovy Univerzity, připravované číslo 6, 2010

- SCHABAS, W.: An Introduction to the International Criminal Court. Cambridge University Press, 4.vydání, rok 2010, st. 548
- ŠTURMA, P. Definice zločinů a další hmotněprávní aspekty v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu. Trestněprávní revue, 2002, č. 2, s. 44 – 45.
- ŠTURMA, P. Historie a charakter mezinárodního trestního soudu. In Sborník z konference „Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu“, Praha: C. H. Beck, 2006, s. 9 - 12.
- ŠTURMA, P.: Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Praha: Karolinum, 2002, s.309
- ŠTURMA, P.: Princip komplementarity a spouštěcí mechanismus Mezinárodního trestního soudu ve Sborníku z mezinárodní konference „Mezinárodní trestný soud na začátku 21.storočia“v Bratislavě, vydala Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri Slovanskej akadémii vied, počet stran 108, Bratislava 2007
- ŠTURMA, P. Procesní aspekty v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu. Trestněprávní revue, 2002, č. 4, s. 98.

Contact – email

PrepechalovaKaterina@seznam.cz